

Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών
Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας

Πτυχιακή εργασία

Θέμα

**Μετάφραση στα ελληνικά αποσπάσματος του καναδικού Ποινικού
Κώδικα: «Εγκλήματα κατά του Προσώπου και της Τιμής»
και σχολιασμός της μεταφραστικής διαδικασίας**

Χριστίνα Λάλεζα

ΑΜ: Ξ2018055

Επιβλέπουσα: Βιλελμίνη Σωσώνη

Β' βαθμολογητής: Σωτήρης Λίβας

**Μετάφραση στα ελληνικά αποσπάσματος του καναδικού Ποινικού
Κώδικα: «Εγκλήματα κατά του Προσώπου και της Τιμής»
και σχολιασμός της μεταφραστικής διαδικασίας**

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τους επιβλέποντες καθηγητές μου, την κ. Σωσώνη Βιλελμίνη και τον κ. Σωτήρη Λίβα, για την καθοδήγηση και τις γνώσεις που μου μετέδωσαν αλλά και γενικώς το σύνολο των καθηγητών του ΤΞΓΜΔ, καθώς αποτελούν καθηγητές με όλη τη σημασία τη λέξης. Καθοδηγούν και βρίσκονται στο πλευρό των φοιτητών για ό,τι χρειαστούν. Κατά τα έτη των σπουδών μου, αποκόμισα πολλά οφέλη, που θα με συντροφεύουν σε όλη την επαγγελματική μου πορεία.

Περιεχόμενα

1. Πρόλογος
2. Κείμενο-πηγή
3. Κείμενο-στόχος
4. Σχόλια
5. Βιβλιογραφικές αναφορές

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία συντάχθηκε με βάση τον Κανονισμό Εκπόνησης Πτυχιακής Εργασίας του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας (ΤΞΓΜΔ) του Ιονίου Πανεπιστημίου. Αφορά την ευθεία μετάφραση και τον σχολιασμό ενός νομικού κειμένου από την αγγλική προς την ελληνική γλώσσα, το οποίο δεν έχει επίσημα μεταφραστεί. Το κείμενο-πηγή είναι απόσπασμα από τον Ποινικό Κώδικα του Καναδά με τίτλο «Εγκλήματα κατά του Προσώπου και της Τιμής».

Το κείμενο-πηγή αποτελεί νομικό κείμενο και η μετάφρασή του γίνεται με σκοπό να αποτελέσει τεκμήριο του πρωτοτύπου. Κάθε μεταφραστική εργασία με νομικό περιεχόμενο πρέπει να αντιμετωπίζεται ως νομική υπόθεση και όχι απλά ως συνηθισμένη μετάφραση. Ειδικά για τη μετάφραση νομικών κειμένων, πρέπει αρχικά να αποφασιστεί αν το κείμενο-στόχος θα αποτελέσει μεταφρασμένη εκδοχή του πρωτοτύπου ή αν θα επιτελεί τον ίδιο σκοπό με αυτόν του πρωτοτύπου και θα έχει την ίδια νομική ισχύ (όπως επί παραδείγματι στην περίπτωση των Κανονισμών και των Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Όταν απαιτείται, πρέπει να επιστρατεύονται σύμβουλοι ορολογίας (νομικοί, δικηγόροι κλπ), οι οποίοι εξειδικεύονται στον κλάδο στον οποίο αφορά η συγκεκριμένη μεταφραστική εργασία. Στην προκειμένη περίπτωση, καθώς η μετάφραση σαν στοχευμένη δραστηριότητα έχει τελολογικό χαρακτήρα, ο σκοπός που επιτελεί το μετάφρασμα είναι να αποδώσει τη σημασία του πρωτοτύπου με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη προσοχή και σαφήνεια και να αποτελεί μεταφρασμένη εκδοχή του συγκεκριμένου αποσπάσματος του καναδικού Ποινικού Κώδικα.

Λέξεις-κλειδιά: μετάφραση, νομική μετάφραση, Ποινικός Κώδικας του Καναδά, έγκλημα, ανθρωποκτονία, δολοφονία

Abstract

This dissertation was written based on the Dissertation Regulation of the Department of Foreign Languages, Translation and Interpreting of the Ionian University. It concerns the translation and annotation of a legal text from English to the Greek language, which has not been officially translated. The source-text is an excerpt from the Criminal Code of Canada entitled "Crimes Against the Person and Reputation".

The source-text is a legal text and the target-text is intended to be a translated version of the original. Any translation task with a legal content must be treated as a legal matter and not as an ordinary translation. Especially for the translation of legal texts, it should first be decided whether the target-text will constitute a translated version of the original or whether it will fulfill the same purpose as that of the original and have the same legal value (as for example in the case of Regulations and Directives of the European Union. When it is required consultants (legal consultants, lawyers etc.), specialized in the field that concerns the specific translation task, should be engaged. In this case, since translation as a targeted activity has teleological character, the purpose of the target-

text is to convey the meaning of the original text as carefully and clearly as possible and to be a translated version of the specific excerpt of the Canadian Criminal Code.

Keywords: translation, legal translation, Criminal Code of Canada, offence, homicide, murder

2. KEIMENO-ΠΗΓΗ

Homicide

Marginal note: Homicide

- **222 (1)** A person commits homicide when, directly or indirectly, by any means, he causes the death of a human being.
- **Marginal note:Kinds of homicide**
 - (2) Homicide is culpable or not culpable.
- **Marginal note:Non culpable homicide**
 - (3) Homicide that is not culpable is not an offence.
- **Marginal note:Culpable homicide**
 - (4) Culpable homicide is murder or manslaughter or infanticide.
- **Marginal note:Idem**
 - (5) A person commits culpable homicide when he causes the death of a human being,
 - (a) by means of an unlawful act;
 - (b) by criminal negligence;
 - (c) by causing that human being, by threats or fear of violence or by deception, to do anything that causes his death; or
 - (d) by wilfully frightening that human being, in the case of a child or sick person.
- **Marginal note:Exception**
 - (6) Notwithstanding anything in this section, a person does not commit homicide within the meaning of this Act by reason only that he causes the death of a human being by procuring, by false evidence, the conviction and death of that human being by sentence of the law.
- R.S., c. C-34, s. 205

Marginal note:When child becomes human being

- **223 (1)** A child becomes a human being within the meaning of this Act when it has completely proceeded, in a living state, from the body of its mother, whether or not
 - (a) it has breathed;
 - (b) it has an independent circulation; or
 - (c) the navel string is severed.
- **Marginal note:Killing child**

(2) A person commits homicide when he causes injury to a child before or during its birth as a result of which the child dies after becoming a human being.

- R.S., c. C-34, s. 206

Marginal note:Death that might have been prevented

224 Where a person, by an act or omission, does any thing that results in the death of a human being, he causes the death of that human being notwithstanding that death from that cause might have been prevented by resorting to proper means.

- R.S., c. C-34, s. 207

Marginal note:Death from treatment of injury

225 Where a person causes to a human being a bodily injury that is of itself of a dangerous nature and from which death results, he causes the death of that human being notwithstanding that the immediate cause of death is proper or improper treatment that is applied in good faith.

- R.S., c. C-34, s. 208

Marginal note:Acceleration of death

226 Where a person causes to a human being a bodily injury that results in death, he causes the death of that human being notwithstanding that the effect of the bodily injury is only to accelerate his death from a disease or disorder arising from some other cause.

- R.S., c. C-34, s. 209

Marginal note:Exemption for medical assistance in dying

- **227 (1)** No medical practitioner or nurse practitioner commits culpable homicide if they provide a person with medical assistance in dying in accordance with section 241.2.
- **Marginal note:Exemption for person aiding practitioner**

(2) No person is a party to culpable homicide if they do anything for the purpose of aiding a medical practitioner or nurse practitioner to provide a person with medical assistance in dying in accordance with section 241.2.
- **Marginal note:Reasonable but mistaken belief**

(3) For greater certainty, the exemption set out in subsection (1) or (2) applies even if the person invoking it has a reasonable but mistaken belief about any fact that is an element of the exemption.
- **Marginal note:Non-application of section 14**

(4) Section 14 does not apply with respect to a person who consents to have death inflicted on them by means of medical assistance in dying provided in accordance with section 241.2.

- **Marginal note:Definitions**

(5) In this section, *medical assistance in dying*, *medical practitioner* and *nurse practitioner* have the same meanings as in section 241.1.

- R.S., 1985, c. C-46, s. 227
- R.S., 1985, c. 27 (1st Supp.), s. 34
- 1997, c. 18, s. 9
- 1999, c. 5, s. 9
- 2016, c. 3, s. 2

Marginal note:Killing by influence on the mind

228 No person commits culpable homicide where he causes the death of a human being

- (a) by any influence on the mind alone, or
- (b) by any disorder or disease resulting from influence on the mind alone,

but this section does not apply where a person causes the death of a child or sick person by wilfully frightening him.

- R.S., c. C-34, s. 211

Murder, Manslaughter and Infanticide

Marginal note:Murder

229 Culpable homicide is murder

- (a) where the person who causes the death of a human being
 - (i) means to cause his death, or
 - (ii) means to cause him bodily harm that he knows is likely to cause his death, and is reckless whether death ensues or not;
- (b) where a person, meaning to cause death to a human being or meaning to cause him bodily harm that he knows is likely to cause his death, and being reckless whether death ensues or not, by accident or mistake causes death to another human being, notwithstanding that he does not mean to cause death or bodily harm to that human being; or
- (c) if a person, for an unlawful object, does anything that they know is likely to cause death, and by doing so causes the death of a human being, even if they desire to effect their object without causing death or bodily harm to any human being.

- R.S., 1985, c. C-46, s. 229
- [2019, c. 25, s. 77](#)

230 [Repealed, 2019, c. 25, s. 78]

Marginal note:Classification of murder

- **231 (1)** Murder is first degree murder or second degree murder.
- **Marginal note:Planned and deliberate murder**
 - (2) Murder is first degree murder when it is planned and deliberate.
- **Marginal note:Contracted murder**
 - (3) Without limiting the generality of subsection (2), murder is planned and deliberate when it is committed pursuant to an arrangement under which money or anything of value passes or is intended to pass from one person to another, or is promised by one person to another, as consideration for that other's causing or assisting in causing the death of anyone or counselling another person to do any act causing or assisting in causing that death.
- **Marginal note:Murder of peace officer, etc.**
 - (4) Irrespective of whether a murder is planned and deliberate on the part of any person, murder is first degree murder when the victim is
 - (a) a police officer, police constable, constable, sheriff, deputy sheriff, sheriff's officer or other person employed for the preservation and maintenance of the public peace, acting in the course of his duties;
 - (b) a warden, deputy warden, instructor, keeper, jailer, guard or other officer or a permanent employee of a prison, acting in the course of his duties; or
 - (c) a person working in a prison with the permission of the prison authorities and acting in the course of his work therein.
- **Marginal note:Hijacking, sexual assault or kidnapping**
 - (5) Irrespective of whether a murder is planned and deliberate on the part of any person, murder is first degree murder in respect of a person when the death is caused by that person while committing or attempting to commit an offence under one of the following sections:
 - (a) section 76 (hijacking an aircraft);
 - (b) section 271 (sexual assault);
 - (c) section 272 (sexual assault with a weapon, threats to a third party or causing bodily harm);
 - (d) section 273 (aggravated sexual assault);
 - (e) section 279 (kidnapping and forcible confinement); or
 - (f) section 279.1 (hostage taking).
- **Marginal note:Criminal harassment**
 - (6) Irrespective of whether a murder is planned and deliberate on the part of any person, murder is first degree murder when the death is caused by that person while committing or attempting to commit an offence under section 264 and the person committing that offence intended to cause the person

murdered to fear for the safety of the person murdered or the safety of anyone known to the person murdered.

- **Marginal note:Murder — terrorist activity**

(6.01) Irrespective of whether a murder is planned and deliberate on the part of a person, murder is first degree murder when the death is caused by that person while committing or attempting to commit an indictable offence under this or any other Act of Parliament if the act or omission constituting the offence also constitutes a terrorist activity.

- **Marginal note:Murder — criminal organization**

(6.1) Irrespective of whether a murder is planned and deliberate on the part of a person, murder is first degree murder when

- **(a)** the death is caused by that person for the benefit of, at the direction of or in association with a criminal organization; or
- **(b)** the death is caused by that person while committing or attempting to commit an indictable offence under this or any other Act of Parliament for the benefit of, at the direction of or in association with a criminal organization.

- **Marginal note:Intimidation**

(6.2) Irrespective of whether a murder is planned and deliberate on the part of a person, murder is first degree murder when the death is caused by that person while committing or attempting to commit an offence under section 423.1.

- **Marginal note:Second degree murder**

(7) All murder that is not first degree murder is second degree murder.

- R.S., 1985, c. C-46, s. 231
- R.S., 1985, c. 27 (1st Supp.), ss. 7, 35, 40, 185(F), c. 1 (4th Supp.), s. 18(F)
- 1997, c. 16, s. 3, c. 23, s. 8
- 2001, c. 32, s. 9, c. 41, s. 9
- 2009, c. 22, s. 5

Marginal note:Murder reduced to manslaughter

- **232 (1)** Culpable homicide that otherwise would be murder may be reduced to manslaughter if the person who committed it did so in the heat of passion caused by sudden provocation.

- **Marginal note:What is provocation**

(2) Conduct of the victim that would constitute an indictable offence under this Act that is punishable by five or more years of imprisonment and that is of such a nature as to be sufficient to deprive an ordinary person of the power of self-control is provocation for the purposes of this section, if the accused acted on it on the sudden and before there was time for their passion to cool.

- **Marginal note:Questions of fact**

(3) For the purposes of this section, the questions

- **(a)** whether the conduct of the victim amounted to provocation under subsection (2), and
- **(b)** whether the accused was deprived of the power of self-control by the provocation that he alleges he received,

are questions of fact, but no one shall be deemed to have given provocation to another by doing anything that he had a legal right to do, or by doing anything that the accused incited him to do in order to provide the accused with an excuse for causing death or bodily harm to any human being.

- **Marginal note:Death during illegal arrest**

(4) Culpable homicide that otherwise would be murder is not necessarily manslaughter by reason only that it was committed by a person who was being arrested illegally, but the fact that the illegality of the arrest was known to the accused may be evidence of provocation for the purpose of this section.

- R.S., 1985, c. C-46, s. 232
- 2015, c. 29, s. 7

Infanticide

233 A female person commits infanticide when by a wilful act or omission she causes the death of her newly-born child, if at the time of the act or omission she is not fully recovered from the effects of giving birth to the child and by reason thereof or of the effect of lactation consequent on the birth of the child her mind is then disturbed.

- R.S., c. C-34, s. 216

Marginal note:Manslaughter

234 Culpable homicide that is not murder or infanticide is manslaughter.

- R.S., c. C-34, s. 217

Marginal note:Punishment for murder

- **235 (1)** Every one who commits first degree murder or second degree murder is guilty of an indictable offence and shall be sentenced to imprisonment for life.

- **Marginal note:Minimum punishment**

(2) For the purposes of Part XXIII, the sentence of imprisonment for life prescribed by this section is a minimum punishment.

- R.S., c. C-34, s. 218
- 1973-74, c. 38, s. 3
- 1974-75-76, c. 105, s. 5

Marginal note:Manslaughter

236 Every person who commits manslaughter is guilty of an indictable offence and liable

- **(a)** where a firearm is used in the commission of the offence, to imprisonment for life and to a minimum punishment of imprisonment for a term of four years; and
- **(b)** in any other case, to imprisonment for life.
- R.S., 1985, c. C-46, s. 236
- 1995, c. 39, s. 142

Marginal note: Punishment for infanticide

237 Every female person who commits infanticide is guilty of

- **(a)** an indictable offence and liable to imprisonment for a term of not more than five years; or
- **(b)** an offence punishable on summary conviction.
- R.S., 1985, c. C-46, s. 237
- [2019, c. 25, s. 79](#)

Marginal note: Killing unborn child in act of birth

- **238 (1)** Every one who causes the death, in the act of birth, of any child that has not become a human being, in such a manner that, if the child were a human being, he would be guilty of murder, is guilty of an indictable offence and liable to imprisonment for life.
- **Marginal note: Saving**
(2) This section does not apply to a person who, by means that, in good faith, he considers necessary to preserve the life of the mother of a child, causes the death of that child.
- R.S., c. C-34, s. 221

Marginal note: Attempt to commit murder

- **239 (1)** Every person who attempts by any means to commit murder is guilty of an indictable offence and liable
 - **(a)** if a restricted firearm or prohibited firearm is used in the commission of the offence or if any firearm is used in the commission of the offence and the offence is committed for the benefit of, at the direction of, or in association with, a criminal organization, to imprisonment for life and to a minimum punishment of imprisonment for a term of
 - **(i)** in the case of a first offence, five years, and
 - **(ii)** in the case of a second or subsequent offence, seven years;
 - **(a.1)** in any other case where a firearm is used in the commission of the offence, to imprisonment for life and to a minimum punishment of imprisonment for a term of four years; and

- **(b)** in any other case, to imprisonment for life.
- **Marginal note:Subsequent offences**

(2) In determining, for the purpose of paragraph (1)(a), whether a convicted person has committed a second or subsequent offence, if the person was earlier convicted of any of the following offences, that offence is to be considered as an earlier offence:

- **(a)** an offence under this section;
- **(b)** an offence under subsection 85(1) or (2) or section 244 or 244.2; or
- **(c)** an offence under section 220, 236, 272 or 273, subsection 279(1) or section 279.1, 344 or 346 if a firearm was used in the commission of the offence.

However, an earlier offence shall not be taken into account if 10 years have elapsed between the day on which the person was convicted of the earlier offence and the day on which the person was convicted of the offence for which sentence is being imposed, not taking into account any time in custody.

- **Marginal note:Sequence of convictions only**

(3) For the purposes of subsection (2), the only question to be considered is the sequence of convictions and no consideration shall be given to the sequence of commission of offences or whether any offence occurred before or after any conviction.

- R.S., 1985, c. C-46, s. 239
- 1995, c. 39, s. 143
- 2008, c. 6, s. 16
- 2009, c. 22, s. 6

Marginal note:Accessory after fact to murder

240 Every one who is an accessory after the fact to murder is guilty of an indictable offence and liable to imprisonment for life.

- R.S., c. C-34, s. 223

Trafficking in Human Organs

Marginal note:Removal without informed consent

- **240.1 (1)** Everyone commits an offence who
 - **(a)** obtains an organ to be transplanted into their body or into the body of another person, knowing that the person from whom it was removed or a person lawfully authorized to consent on behalf of the person from whom it was removed did not give informed consent to the removal, or being reckless as to whether or not such consent was given;
 - **(b)** carries out, participates in or facilitates the removal of an organ from the body of another person, knowing that the person from

whom it was removed or a person lawfully authorized to consent on behalf of the person from whom it was removed did not give informed consent to the removal, or being reckless as to whether or not such consent was given; or

- **(c)** does anything in connection with the removal of an organ from the body of another person on behalf of, at the direction of or in association with the person who removes the organ, knowing that the person from whom it was removed or a person lawfully authorized to consent on behalf of the person from whom it was removed did not give informed consent to the removal, or being reckless as to whether or not such consent was given.

- **Marginal note:Financial transaction**

(2) Everyone commits an offence who obtains or participates in or facilitates the obtaining of an organ from the body of another person for the purposes of having that organ transplanted into their body or the body of another person, knowing that it was obtained for consideration or being reckless as to whether or not it was obtained for consideration.

- **Marginal note:Punishment**

(3) Everyone who commits an offence under subsection (1) or (2) is guilty of an indictable offence and liable to imprisonment for a term of not more than 14 years.

- [2022, c. 18, s. 2](#)

Suicide

Marginal note:Counselling or aiding suicide

- **241 (1)** Everyone is guilty of an indictable offence and liable to imprisonment for a term of not more than 14 years who, whether suicide ensues or not,
 - **(a)** counsels a person to die by suicide or abets a person in dying by suicide; or
 - **(b)** aids a person to die by suicide.

- **Marginal note:Exemption for medical assistance in dying**

(2) No medical practitioner or nurse practitioner commits an offence under paragraph (1)(b) if they provide a person with medical assistance in dying in accordance with section 241.2.

- **Marginal note:Exemption for person aiding practitioner**

(3) No person is a party to an offence under paragraph (1)(b) if they do anything for the purpose of aiding a medical practitioner or nurse practitioner to provide a person with medical assistance in dying in accordance with section 241.2.

- **Marginal note:Exemption for pharmacist**

(4) No pharmacist who dispenses a substance to a person other than a medical practitioner or nurse practitioner commits an offence under paragraph (1)(b) if

the pharmacist dispenses the substance further to a prescription that is written by such a practitioner in providing medical assistance in dying in accordance with section 241.2.

- **Marginal note:Exemption for person aiding patient**

(5) No person commits an offence under paragraph (1)(b) if they do anything, at another person's explicit request, for the purpose of aiding that other person to self-administer a substance that has been prescribed for that other person as part of the provision of medical assistance in dying in accordance with section 241.2.

- **Marginal note:Clarification**

(5.1) For greater certainty, no social worker, psychologist, psychiatrist, therapist, medical practitioner, nurse practitioner or other health care professional commits an offence if they provide information to a person on the lawful provision of medical assistance in dying.

- **Marginal note:Reasonable but mistaken belief**

(6) For greater certainty, the exemption set out in any of subsections (2) to (5) applies even if the person invoking the exemption has a reasonable but mistaken belief about any fact that is an element of the exemption.

- **Marginal note:Definitions**

(7) In this section, *medical assistance in dying*, *medical practitioner*, *nurse practitioner* and *pharmacist* have the same meanings as in section 241.1.

- R.S., 1985, c. C-46, s. 241
- R.S., 1985, c. 27 (1st Supp.), s. 7
- 2016, c. 3, s. 3

Medical Assistance in Dying

Marginal note:Definitions

241.1 The following definitions apply in this section and in sections 241.2 to 241.4.

medical assistance in dying means

- (a) the administering by a medical practitioner or nurse practitioner of a substance to a person, at their request, that causes their death; or
- (b) the prescribing or providing by a medical practitioner or nurse practitioner of a substance to a person, at their request, so that they may self-administer the substance and in doing so cause their own death. (*aide médicale à mourir*)

medical practitioner means a person who is entitled to practise medicine under the laws of a province. (*médecin*)

nurse practitioner means a registered nurse who, under the laws of a province, is entitled to practise as a nurse practitioner — or under an equivalent designation — and to autonomously make diagnoses, order and

interpret diagnostic tests, prescribe substances and treat patients. (*infirmier praticien*)

pharmacist means a person who is entitled to practise pharmacy under the laws of a province. (*pharmacien*)

- 2016, c. 3, s. 3.

3. ΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΤΟΧΟΣ

Εγκλήματα κατά του Προσώπου και της Τιμής

Ανθρωποκτονία

Σημείωση στο περιθώριο: Ανθρωποκτονία

- **222 (1)** Ένα πρόσωπο διαπράττει ανθρωποκτονία όταν, άμεσα ή έμμεσα, με οποιοδήποτε μέσο, προκαλεί τον θάνατο ενός ανθρώπου.
- **Σημείωση στο περιθώριο: Είδη ανθρωποκτονίας**
 - (2) Η ανθρωποκτονία είναι αξιόποινη ή μη αξιόποινη.
- **Σημείωση στο περιθώριο: Μη αξιόποινη ανθρωποκτονία**
 - (3) Η μη αξιόποινη ανθρωποκτονία δεν αποτελεί έγκλημα.
- **Σημείωση στο περιθώριο: Αξιόποινη ανθρωποκτονία**
 - (4) Αξιόποινη ανθρωποκτονία αποτελεί η δολοφονία ή η ανθρωποκτονία εκ προθέσεως με ελαφρυντικά ή η παιδοκτονία.
- **Σημείωση στο περιθώριο: idem**
 - (5) Ένα πρόσωπο διαπράττει αξιόποινη ανθρωποκτονία όταν προκαλεί το θάνατο ενός ανθρώπου,
 - (α) με παράνομη πράξη,
 - (β) από εγκληματική αμέλεια,
 - (γ) προκαλώντας στον εν λόγω άνθρωπο, με απειλές ή φόβο άσκησης βίας ή εξαπάτηση, να πράξει οτιδήποτε επιφέρει τον θάνατό του- ή
 - (δ) εκφοβίζοντας με πρόθεση αυτόν τον άνθρωπο, στην περίπτωση παιδιού ή ασθενούς.
- **Σημείωση στο περιθώριο: Εξαίρεση**
 - (6) Παρά τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, ένα πρόσωπο δεν διαπράττει ανθρωποκτονία, κατά την έννοια του παρόντος Νόμου, επειδή προκαλεί τον θάνατο ανθρώπου με το να επιφέρει, με ψευδή στοιχεία, την καταδίκη και τον θάνατο του εν λόγω ανθρώπου με ποινή του νόμου.
- R.S., c. C-34, s. 205

Σημείωση στο περιθώριο: Πότε το παιδί θεωρείται άνθρωπος

- **223 (1)** Ένα παιδί θεωρείται άνθρωπος, κατά την έννοια του παρόντος Νόμου, όταν έχει εξέλθει ζωντανό, από το σώμα της μητέρας του πλήρως, ανεξάρτητα αν
 - (α) έχει αναπνεύσει
 - (β) έχει ανεξάρτητη κυκλοφορία αίματος ή
 - (γ) αν έχει κοπεί ο ομφάλιος λώρος.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Παιδοκτονία**

(2) Ένα πρόσωπο διαπράττει ανθρωποκτονία όταν προκαλεί σωματική βλάβη σε ένα παιδί πριν ή κατά τη διάρκεια της γέννησής του, με αποτέλεσμα το παιδί να πεθάνει αφού εξέλθει ζωντανό από το σώμα της μητέρας του πλήρως.

- R.S., c. C-34, s. 206

Σημείωση στο περιθώριο: Θάνατος που θα μπορούσε να έχει αποτραπεί

224 Όταν ένα πρόσωπο, με πράξη ή παράλειψη, κάνει οτιδήποτε έχει ως αποτέλεσμα τον θάνατο ενός ανθρώπου, προκαλεί τον θάνατο του ανθρώπου αυτού, παρά το γεγονός ότι ο θάνατος από την αιτία αυτή θα μπορούσε να έχει αποτραπεί με την προσφυγή στα κατάλληλα μέσα.

- R.S., c. C-34, s. 207

Σημείωση στο περιθώριο: Θάνατος από θεραπεία σωματικής βλάβης

225 Όταν ένα πρόσωπο προκαλεί σε έναν άνθρωπο σωματική βλάβη που είναι από μόνη της επικίνδυνη και από την οποία προκύπτει ο θάνατος, προκαλεί τον θάνατο του ανθρώπου αυτού, παρά το γεγονός ότι η άμεση αιτία του θανάτου είναι η κατάλληλη ή η ακατάλληλη θεραπεία που εφαρμόζεται καλή τη πίστει.

- R.S., c. C-34, s. 208

Σημείωση στο περιθώριο: Επίσπευση θανάτου

226 Όταν ένα πρόσωπο προκαλεί σε έναν άνθρωπο σωματική βλάβη που έχει ως αποτέλεσμα τον θάνατο, προκαλεί τον θάνατο του ανθρώπου αυτού, παρά το γεγονός ότι το αποτέλεσμα της σωματικής βλάβης είναι απλώς η επιτάχυνση του θανάτου του από ασθένεια ή διαταραχή που προέρχεται από κάποια άλλη αιτία.

- R.S., c. C-34, s. 209

Σημείωση στο περιθώριο: Απαλλαγή για την ιατρική βοήθεια στον θάνατο

- 227 (1) Κανένας ιατρός ή νοσηλευτής δεν διαπράττει αξιόποινη ανθρωποκτονία εάν παρέχει σε ένα πρόσωπο ιατρική βοήθεια στον θάνατο σύμφωνα με το άρθρο 241.2.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Απαλλαγή για το πρόσωπο που βοηθά τον ιατρό ή νοσηλευτή**

(2) Κανένα πρόσωπο δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος σε αξιόποινη ανθρωποκτονία εάν πράξει οτιδήποτε με σκοπό να βοηθήσει ιατρό ή νοσηλευτή να παρέχει σε πρόσωπο ιατρική βοήθεια στον θάνατο σύμφωνα με το άρθρο 241.2.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Βάσιμη αλλά εσφαλμένη πεποίθηση**

(3) Για μεγαλύτερη σαφήνεια, η απαλλαγή που ορίζεται στην παράγραφο (1) ή (2) εφαρμόζεται ακόμη και αν το πρόσωπο που την επικαλείται έχει βάσιμη αλλά εσφαλμένη πεποίθηση σχετικά με οποιοδήποτε γεγονός αποτελεί στοιχείο της απαλλαγής.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Μη εφαρμογή του άρθρου 14**

(4) Το άρθρο 14 δεν εφαρμόζεται αναφορικά με πρόσωπο που συναινεί να του επιβληθεί ο θάνατος μέσω ιατρικής βοήθειας στον θάνατο που παρέχεται σύμφωνα με το άρθρο 241.2.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Ορισμοί**

(5) Στο παρόν άρθρο, οι όροι: **ιατρική βοήθεια στον θάνατο, ιατρός και νοσηλευτής** έχουν την ίδια σημασία με το άρθρο 241.1.

- R.S., 1985, c. C-46, s. 227.
- R.S., 1985, c. 27 (1st Supp.), s. 34
- 1997, c. 18, s. 9
- 1999, c. 5, s. 9
- 2016, c. 3, s. 2

Σημείωση στο περιθώριο: Δολοφονία από διατάραξη των πνευματικών λειτουργιών

228 Κανένα πρόσωπο δεν διαπράττει αξιόποινή ανθρωποκτονία όταν προκαλεί τον θάνατο ανθρώπου

- **(α)** από οποιαδήποτε διατάραξη των πνευματικών λειτουργιών και μόνο, ή
- **(β)** από οποιαδήποτε διαταραχή ή ασθένεια που προκύπτει από διατάραξη των πνευματικών λειτουργιών και μόνο,

ωστόσο το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται όταν ένα πρόσωπο προκαλεί τον θάνατο παιδιού ή ασθενούς με εκ προθέσεως εκφοβισμό.

- R.S., c. C-34, s. 211

Δολοφονία, Ανθρωποκτονία εκ προθέσεως με ελαφρυντικά και Παιδοκτονία

Σημείωση στο περιθώριο: Δολοφονία

229 Η δολοφονία αποτελεί αξιόποινη ανθρωποκτονία

- **(α)** όταν το πρόσωπο που προκαλεί το θάνατο ενός ανθρώπου
 - (i)** σκοπεύει να προκαλέσει τον θάνατό του, ή
 - (ii)** σκοπεύει να του προκαλέσει σωματική βλάβη που γνωρίζει ότι είναι πιθανό να επιφέρει τον θάνατό του, και είναι αδιάφορο αν επέρχεται ή όχι ο θάνατος,
- **(β)** όταν ένα πρόσωπο, σκοπεύοντας να προκαλέσει τον θάνατο ενός ανθρώπου ή σκοπεύοντας να του προκαλέσει σωματική βλάβη που γνωρίζει ότι είναι πιθανό να προκαλέσει τον θάνατό του, και είναι αδιάφορο αν επέρχεται ή όχι ο θάνατος, από ατύχημα ή λάθος προκαλεί τον θάνατο άλλου ανθρώπου, παρόλο που δεν σκοπεύει να προκαλέσει τον θάνατο ή τη σωματική βλάβη αυτού του ανθρώπου- ή
- **(γ)** αν ένα πρόσωπο, για παράνομο σκοπό, πράττει οτιδήποτε γνωρίζει ότι είναι πιθανό να προκαλέσει τον θάνατο, και με τον τρόπο αυτό προκαλεί τον θάνατο ενός ανθρώπου, ακόμη και αν επιθυμεί να επιτύχει το σκοπό του χωρίς να προκαλέσει θάνατο ή σωματική βλάβη σε οποιονδήποτε άνθρωπο.
- R.S., 1985, c. C-46, s. 229
- 2019, c. 25, s. 77

230 [Καταργήθηκε, 2019, c. 25, s. 78].

Σημείωση στο περιθώριο: Ταξινόμηση της δολοφονίας

- **231 (1)** Η δολοφονία είναι πρώτου ή δευτέρου βαθμού.
- **Σημείωση στο περιθώριο: Προσχεδιασμένη και προμελετημένη δολοφονία**
 - (2)** Δολοφονία πρώτου βαθμού αποτελεί η προσχεδιασμένη και με προμελετημένη δολοφονία.
- **Σημείωση στο περιθώριο: Δολοφονία με συμβόλαιο**
 - (3)** Χωρίς να περιορίζεται η γενικότητα της παραγράφου (2), η δολοφονία είναι προσχεδιασμένη και με προμελετημένη όταν διαπράττεται δυνάμει συμφωνίας βάσει της οποίας χρήματα ή οτιδήποτε αξίας περνά ή πρόκειται να περάσει από ένα πρόσωπο σε ένα άλλο, ή υπόσχεται από ένα πρόσωπο σε ένα άλλο, ως αντάλλαγμα για την πρόκληση ή τη συνδρομή του άλλου στην πρόκληση του θανάτου οποιουδήποτε ή τη καθοδήγηση άλλου προσώπου να προβεί σε οποιαδήποτε πράξη προκαλεί ή βοηθά στην πρόκληση του θανάτου αυτού.
- **Σημείωση στο περιθώριο: Δολοφονία οργάνου της τάξης κ.λπ.**

(4) Ανεξάρτητα από το αν η δολοφονία είναι προσχεδιασμένη και προμελετημένη από πλευράς οποιουδήποτε προσώπου, αποτελεί δολοφονία πρώτου βαθμού όταν το θύμα είναι

- (α) αξιωματικός αστυνομίας, αστυνομικός, αστυφύλακας, σερίφης, βοηθός σερίφη, αξιωματικός σερίφη ή άλλο πρόσωπο που εργάζεται για τη διαφύλαξη και διατήρηση της δημόσιας ειρήνης, ενεργώντας κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του,
- (β) διευθυντής φυλακών, υποδιευθυντής φυλακών, εκπαιδευτής, φύλακας, δεσμοφύλακας, φρουρός ή άλλος αξιωματικός ή μόνιμος υπάλληλος φυλακής, που ενεργεί κατά την άσκηση των καθηκόντων του-ή
- (γ) πρόσωπο που εργάζεται σε φυλακή με την άδεια των σωφρονιστικών αρχών και ενεργεί στο πλαίσιο της εργασίας του σε αυτή.

• **Σημείωση στο περιθώριο: Αεροπειρατεία, σεξουαλική κακοποίηση ή απαγωγή**

(5) Ανεξάρτητα από το αν η δολοφονία είναι προσχεδιασμένη και προμελετημένη από πλευράς οποιουδήποτε προσώπου, αποτελεί δολοφονία πρώτου βαθμού εκ μέρους οποιουδήποτε προσώπου όταν ο θάνατος προκαλείται από αυτό το πρόσωπο ενώ διαπράττει ή αποπειράται να διαπράξει ένα έγκλημα που περιέχεται στα παρακάτω άρθρα:

- (α) άρθρο 76 (αεροπειρατεία)
- (β) άρθρο 271 (σεξουαλική κακοποίηση)
- (γ) άρθρο 272 (σεξουαλική κακοποίηση υπό την απειλή όπλου, απειλές σε τρίτο πρόσωπο ή πρόκληση σωματικής βλάβης)
- (δ) άρθρο 273 (βίαιη σεξουαλική κακοποίηση)
- (ε) άρθρο 279 (απαγωγή και παράνομη κατακράτηση) ή
- (ζ) άρθρο 279.1 (ομηρία)

• **Σημείωση στο περιθώριο: Εγκληματική παρενόχληση**

(6) Ανεξάρτητα από το αν η δολοφονία είναι προσχεδιασμένη και προμελετημένη εκ μέρους οποιουδήποτε προσώπου, αποτελεί δολοφονία πρώτου βαθμού όταν ο θάνατος προκαλείται από αυτό το πρόσωπο ενώ διαπράττει ή αποπειράται να διαπράξει έγκλημα δυνάμει του άρθρου 264, και το πρόσωπο που διαπράττει το εν λόγω έγκλημα σκόπευε να προκαλέσει στο δολοφονηθέν πρόσωπο φόβο για την ασφάλεια του ή για την ασφάλεια οποιουδήποτε γνωστού του.

• **Σημείωση στο περιθώριο: Δολοφονία – τρομοκρατική ενέργεια**

(6.01) Ανεξάρτητα από το αν η δολοφονία είναι προσχεδιασμένη και προμελετημένη εκ μέρους οποιουδήποτε προσώπου, αποτελεί δολοφονία πρώτου βαθμού όταν ο θάνατος προκαλείται από αυτό το πρόσωπο ενώ διαπράττει ή αποπειράται να διαπράξει κακούργημα δυνάμει του παρόντος ή οποιουδήποτε άλλου Νόμου του Κοινοβουλίου αν η πράξη ή παράλειψη που συνιστά έγκλημα, συνιστά επίσης τρομοκρατική ενέργεια.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Δολοφονία – εγκληματική οργάνωση**

(6.1) Ανεξάρτητα από το αν η δολοφονία είναι προσχεδιασμένη και προμελετημένη εκ μέρους οποιουδήποτε προσώπου, αποτελεί δολοφονία πρώτου βαθμού όταν

(α) ο θάνατος προκαλείται από αυτό το πρόσωπο προς όφελος, υπό την καθοδήγηση ή σε συνεργασία με μια εγκληματική οργάνωση ή

(β) ο θάνατος προκαλείται από αυτό το πρόσωπο ενώ διαπράττει ή αποπειράται να διαπράξει κακούργημα υπό του παρόντος ή οποιουδήποτε άλλου Νόμου του Κοινοβουλίου προς όφελος, υπό την καθοδήγηση ή σε συνεργασία με μια εγκληματική οργάνωση.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Εκφοβισμός**

(6.2) Ανεξάρτητα από το αν μια δολοφονία είναι προσχεδιασμένη και προμελετημένη εκ μέρους οποιουδήποτε προσώπου, αποτελεί δολοφονία πρώτου βαθμού όταν ο θάνατος προκαλείται από αυτό το πρόσωπο ενώ διαπράττει ή αποπειράται να διαπράξει έγκλημα δυνάμει του άρθρου 423.1.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Δολοφονία δευτέρου βαθμού**

(7) Οι δολοφονίες που δεν είναι δολοφονίες πρώτου βαθμού αποτελούν δολοφονίες δευτέρου βαθμού.

- R.S., 1985, c. C-46, s. 231
- R.S., 1985, c. 27 (1st Supp.), ss. 7, 35, 40, 185(F), c. 1 (4th Supp.), s. 18(F)
- 1997, c. 16, s. 3, c. 23, s. 8
- 2001, c. 32, s. 9, c. 41, s. 9
- 2009, c. 22, s. 5

Σημείωση στο περιθώριο: Δολοφονία που υποβαθμίζεται σε ανθρωποκτονία εκ προθέσεως με ελαφρυντικά

- **232 (1)** Αξιόποινη ανθρωποκτονία που διαφορετικά θα αποτελούσε δολοφονία μπορεί να υποβαθμιστεί σε ανθρωποκτονία εκ προθέσεως με ελαφρυντικά εάν το πρόσωπο που την διέπραξε βρισκόταν εν βρασμώ ψυχής που προκλήθηκε από αιφνίδια πρόκληση.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Τι αποτελεί πρόκληση**

(2) Διαγωγή του θύματος που θα συνιστούσε κακούργημα δυνάμει του παρόντος Νόμου, η οποία τιμωρείται με κάθειρξη για πέντε ή περισσότερα έτη και η οποία είναι τέτοια ώστε να αρκεί για να στερήσει από ένα συνηθισμένο πρόσωπο τη δυνατότητα αυτοελέγχου, αποτελεί πρόκληση για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, εάν ο κατηγορούμενος ενήργησε βάσει αυτής αιφνιδιαστικά και προτού υπάρξει χρόνος για να κατευναστεί η ψυχική ορμή του.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Πραγματικά ζητήματα**

(3) Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, τα ζητήματα

- **(α)** κατά πόσον η διαγωγή του θύματος ισοδυναμούσε με πρόκληση σύμφωνα με την παράγραφο (2), και
- **(β)** κατά πόσον ο κατηγορούμενος έχασε τη δυνατότητα αυτοσυγκράτησης λόγω της πρόκλησης που ισχυρίζεται ότι δέχθηκε,

είναι πραγματικά ζητήματα, αλλά κανένας δεν θεωρείται ότι προκάλεσε άλλον κάνοντας οτιδήποτε είχε νόμιμο δικαίωμα να κάνει, ή κάνοντας οτιδήποτε, το οποίο ο κατηγορούμενος τον παρότρυνε να κάνει με σκοπό να παρέχει στον κατηγορούμενο δικαιολογία για την πρόκληση θανάτου ή σωματικής βλάβης σε οποιοδήποτε άνθρωπο.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Θάνατος κατά τη διάρκεια παράνομης σύλληψης**

(4) Αξίοποινη ανθρωποκτονία που διαφορετικά θα αποτελούσε δολοφονία δεν είναι απαραίτητα ανθρωποκτονία εκ προθέσεως με ελαφρυντικά μόνο και μόνο επειδή διαπράχθηκε από πρόσωπο που συνελήφθη παράνομα, αλλά το γεγονός ότι η παρανομία της σύλληψης ήταν γνωστή στον κατηγορούμενο μπορεί να αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο πρόκλησης για τον σκοπό του παρόντος άρθρου.

- R.S., 1985, c. C-46, s. 232
- 2015, c. 29, s. 7

Παιδοκτονία

233 Μια γυναίκα διαπράττει παιδοκτονία όταν με υπαίτια πράξη ή παράλειψη προκαλεί το θάνατο του νεογέννητου παιδιού της, εάν κατά τον χρόνο της πράξης ή της παράλειψης δεν έχει συνέλθει πλήρως από τις συνέπειες της γέννησης του παιδιού και εξαιτίας αυτών ή της επίδρασης του θηλασμού που επήλθε μετά τη γέννηση του παιδιού διαταράσσεται η πνευματική της ισορροπία.

- R.S., c. C-34, s. 216

Σημείωση στο περιθώριο: Ανθρωποκτονία εκ προθέσεως με ελαφρυντικά

234 Αξίοποινη ανθρωποκτονία που δεν είναι δολοφονία ή παιδοκτονία αποτελεί ανθρωποκτονία εκ προθέσεως με ελαφρυντικά.

- R.S., c. C-34, s. 217

Σημείωση στο περιθώριο: Ποινή για δολοφονία

- **235 (1)** Όποιος διαπράττει δολοφονία πρώτου βαθμού ή δευτέρου βαθμού είναι ένοχος κακουργήματος και καταδικάζεται σε ισόβια κάθειρξη.

Σημείωση στο περιθώριο: Ελάχιστη ποινή

(2) Για τους σκοπούς του Μέρους XXIII, η ποινή της ισόβιας κάθειρξης που προβλέπεται από το παρόν άρθρο αποτελεί την ελάχιστη ποινή.

- R.S., c. C-34, s. 218
- 1973-74, c. 38, s. 3
- 1974-75-76, c. 105, s. 5

Σημείωση στο περιθώριο: Ανθρωποκτονία εκ προθέσεως με ελαφρυντικά

236 Κάθε πρόσωπο που διαπράττει ανθρωποκτονία εκ προθέσεως με ελαφρυντικά είναι ένοχο κακουργήματος και υπόκειται,

- **(α)** όταν χρησιμοποιείται πυροβόλο όπλο κατά τη διάπραξη του εγκλήματος, σε ισόβια κάθειρξη και σε ελάχιστη ποινή κάθειρξης τεσσάρων ετών- και
- **(β)** σε κάθε άλλη περίπτωση, σε ισόβια κάθειρξη.
- R.S., 1985, c. C-46, s. 236.
- 1995, c. 39, s. 142

Σημείωση στο περιθώριο: Ποινή για παιδοκτονία

237 Κάθε γυναίκα που διαπράττει παιδοκτονία είναι ένοχη

- **(α)** κακουργήματος και υπόκειται σε κάθειρξη για χρονική περίοδο που δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη ή
- **(β)** αδικήματος που τιμωρείται με ποινή πταίσματος.
- R.S., 1985, c. C-46, s. 237
- 2019, c. 25, s. 79

Σημείωση στο περιθώριο: Δολοφονία αγέννητου παιδιού κατά την πράξη της γέννησης

- **238 (1)** Όποιος προκαλεί τον θάνατο, κατά την πράξη της γέννησης, οποιουδήποτε παιδιού που δεν έχει γίνει άνθρωπος, κατά τρόπο που, αν το παιδί ήταν άνθρωπος, θα ήταν ένοχος για δολοφονία, είναι ένοχος κακουργήματος και υπόκειται σε ισόβια κάθειρξη.
- **Σημείωση στο περιθώριο: Εξαίρεση**
(2) Το άρθρο αυτό δεν εφαρμόζεται σε πρόσωπο, το οποίο, με μέσα που θεωρεί απαραίτητα για τη διατήρηση της ζωής της μητέρας ενός παιδιού, προκαλεί τον θάνατο του παιδιού αυτού, καλή τη πίστει.
- R.S., c. C-34, s. 221

Σημείωση στο περιθώριο: Απόπειρα δολοφονίας

- **239 (1)** Κάθε πρόσωπο που επιχειρεί με οποιοδήποτε μέσο να διαπράξει δολοφονία είναι ένοχο κακουργήματος και υπόκειται

- **(α)** εάν κατά τη διάπραξη του εγκλήματος χρησιμοποιείται πυροβόλο όπλο που υπόκειται σε περιορισμούς ή απαγορευμένο πυροβόλο όπλο ή εάν κατά τη διάπραξη του εγκλήματος χρησιμοποιείται οποιοδήποτε πυροβόλο όπλο και το έγκλημα διαπράττεται προς όφελος, υπό την καθοδήγηση ή σε συνεργασία με μια εγκληματική οργάνωση, σε ισόβια κάθειρξη και σε ελάχιστη ποινή κάθειρξης για χρονική περίοδο
 - **(i)** σε περίπτωση πρώτου εγκλήματος, πέντε ετών, και
 - **(ii)** σε περίπτωση δεύτερου ή μεταγενέστερου εγκλήματος, επτά ετών,
- **(α.1)** σε κάθε άλλη περίπτωση όπου χρησιμοποιείται πυροβόλο όπλο κατά τη διάπραξη του εγκλήματος, σε ισόβια κάθειρξη και σε ελάχιστη ποινή κάθειρξης τεσσάρων ετών- και

(β) σε κάθε άλλη περίπτωση, σε ισόβια κάθειρξη.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Μεταγενέστερα εγκλήματα**

(2) Προσδιορίζοντας, για τον σκοπό της παραγράφου (1)(α), κατά πόσον το καταδικασθέν πρόσωπο έχει διαπράξει δεύτερο ή μεταγενέστερο έγκλημα, εάν το πρόσωπο είχε καταδικασθεί προηγουμένως για οποιοδήποτε από τα ακόλουθα εγκλήματα, το έγκλημα αυτό θεωρείται προγενέστερο έγκλημα:

ο **(α)** έγκλημα δυνάμει του παρόντος άρθρου,

ο **(β)** έγκλημα δυνάμει της παραγράφου 85(1) ή (2) ή του άρθρου 244 ή 244.2, ή

ο **(γ)** έγκλημα δυνάμει των άρθρων 220, 236, 272 ή 273, της παραγράφου 279(1) ή του άρθρου 279.1, 344 ή 346, εάν κατά τη διάπραξη του εγκλήματος χρησιμοποιήθηκε πυροβόλο όπλο.

Ωστόσο, ένα προγενέστερο έγκλημα δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη εάν έχουν παρέλθει 10 έτη μεταξύ της ημέρας, κατά την οποία το πρόσωπο καταδικάστηκε για το προγενέστερο έγκλημα και της ημέρας, κατά την οποία το πρόσωπο καταδικάστηκε για το έγκλημα, για το οποίο επιβάλλεται η ποινή, χωρίς να λαμβάνεται υπόψιν τυχόν χρόνος κράτησης.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Ακολουθία καταδικαστικών αποφάσεων**

(3) Για του σκοπούς της παραγράφου (2), το μόνο ζήτημα που πρέπει να εξετάζεται είναι η ακολουθία των καταδικαστικών αποφάσεων και δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψιν η ακολουθία διάπραξης των εγκλημάτων ή κατά πόσον ένα οποιοδήποτε έγκλημα έλαβε χώρα πριν ή μετά από οποιαδήποτε καταδικαστική απόφαση.

- R.S., 1985, c. C-46, s. 239.
- 1995, c. 39, s. 143
- 2008, c. 6, s. 16
- 2009, c. 22, s. 6

Σημείωση στο περιθώριο: Συνεργός μετά την πράξη της δολοφονίας

240 Κάθε πρόσωπο που είναι συνεργός μετά την πράξη της δολοφονίας είναι ένοχος κακουργήματος και υπόκειται σε ποινή ισόβιας κάθειρξης.

- R.S., c. C-34, s. 223

Εμπόριο Ανθρωπίνων Οργάνων

Σημείωση στο περιθώριο: Αφαίρεση χωρίς εν επιγνώσει συναίνεση

- **240.1 (1)** Διαπράττει έγκλημα όποιος

(α) αποκτά όργανο για να μεταμοσχευθεί στο σώμα του ή στο σώμα άλλου προσώπου, γνωρίζοντας ότι το πρόσωπο από το οποίο αφαιρέθηκε ή ένα πρόσωπο, που είναι νομίμως εξουσιοδοτημένο να συναινέσει εκ μέρους του προσώπου από το οποίο αφαιρέθηκε, δεν έδωσε την εν επιγνώσει συναίνεση για την αφαίρεση, ή αδιαφορεί για το αν δόθηκε ή όχι τέτοια συναίνεση,

(β) πραγματοποιεί, συμμετέχει ή διευκολύνει την αφαίρεση οργάνου από το σώμα άλλου προσώπου, γνωρίζοντας ότι το πρόσωπο από το οποίο αφαιρέθηκε ή ένα πρόσωπο νομίμως εξουσιοδοτημένο να συναινέσει εκ μέρους του προσώπου από το οποίο αφαιρέθηκε, δεν έδωσε την εν επιγνώσει συναίνεση για την αφαίρεση ή αδιαφορεί για το αν δόθηκε ή όχι τέτοια συναίνεση - ή

(γ) κάνει οτιδήποτε σε σχέση με την αφαίρεση οργάνου από το σώμα άλλου προσώπου εκ μέρους, υπό την καθοδήγηση ή σε συνεργασία με το πρόσωπο που αφαιρεί το όργανο, γνωρίζοντας ότι το πρόσωπο από το οποίο αφαιρέθηκε ή ένα πρόσωπο νομίμως εξουσιοδοτημένο να συναινέσει εκ μέρους του προσώπου από το οποίο αφαιρέθηκε, δεν έδωσε την εν επιγνώσει συναίνεσή για την αφαίρεση, ή αδιαφορεί για το αν δόθηκε ή όχι τέτοια συναίνεση.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Οικονομική συναλλαγή**

(2) Διαπράττει έγκλημα όποιος αποκτά ή συμμετέχει σε ή διευκολύνει την απόκτηση οργάνου από το σώμα άλλου προσώπου με σκοπό τη μεταμόσχευση του οργάνου αυτού στο σώμα του ή στο σώμα άλλου προσώπου, γνωρίζοντας ότι το όργανο αυτό αποκτήθηκε έναντι αμοιβής ή αδιαφορώντας για το αν αποκτήθηκε έναντι αμοιβής ή όχι.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Ποινή**

(3) Όποιος διαπράττει έγκλημα δυνάμει της παραγράφου (1) ή (2) είναι ένοχος κακουργήματος και υπόκειται σε ποινή κάθειρξης για χρονική περίοδο που δεν υπερβαίνει τα 14 έτη.

- 2022, c. 18, s. 2

Αυτοκτονία

Σημείωση στο περιθώριο: Καθοδηγούμενη ή υποβοηθούμενη αυτοκτονία

- **241 (1)** Αποτελεί ένοχος κακούργηματος και υπόκειται σε ποινή κάθειρξης για χρονική περίοδο που δεν υπερβαίνει τα 14 έτη είτε επέρχεται είτε όχι η αυτοκτονία, όποιος
 - **(α)** καθοδηγεί ένα πρόσωπο σε αυτοκτονία ή παροτρύνει ένα πρόσωπο να αυτοκτονήσει
 - **(β)** βοηθάει ένα πρόσωπο να αυτοκτονήσει
- **Σημείωση στο περιθώριο: Απαλλαγή για την ιατρική βοήθεια στον θάνατο**

(2) Κανένας ιατρός ή νοσηλευτής δεν διαπράττει έγκλημα δυνάμει της παραγράφου (1)(β) εάν παρέχει σε ένα πρόσωπο ιατρική βοήθεια στον θάνατο σύμφωνα με το άρθρο 241.2.
- **Σημείωση στο περιθώριο: Απαλλαγή για το πρόσωπο που βοηθά ιατρό ή νοσηλευτή**

(3) Κανένα πρόσωπο δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος σε ένα έγκλημα εάν κάνει οτιδήποτε με σκοπό να βοηθήσει ιατρό ή νοσηλευτή να παρέχει σε πρόσωπο ιατρική βοήθεια στον θάνατο σύμφωνα με το άρθρο 241.2.
- **Σημείωση στο περιθώριο: Απαλλαγή για τον φαρμακοποιό**

(4) Κανένας φαρμακοποιός που χορηγεί μια ουσία σε πρόσωπο άλλο από ιατρό ή νοσηλευτή δεν διαπράττει έγκλημα, σύμφωνα με την παράγραφο (1)(β), εάν ο φαρμακοποιός χορηγεί την ουσία σε συνταγή που επίσης έχει συνταχθεί από τον εν λόγω ιατρό ή νοσηλευτή για την παροχή ιατρικής βοήθειας στον θάνατο σύμφωνα με το άρθρο 241.2.
- **Σημείωση στο περιθώριο: Απαλλαγή για το πρόσωπο που βοηθά τον ασθενή**

(5) Κανένα πρόσωπο δεν διαπράττει έγκλημα δυνάμει της παραγράφου (1)(β) εάν κάνει οτιδήποτε, κατόπιν ρητής αίτησης άλλου προσώπου, με σκοπό να βοηθήσει το άλλο πρόσωπο να αυτοχορηγήσει ουσία που έχει συνταγογραφηθεί για το άλλο πρόσωπο στο πλαίσιο της παροχής ιατρικής βοήθειας στον θάνατο, σύμφωνα με το άρθρο 241.2.
- **Σημείωση στο περιθώριο: Διευκρίνιση**

(5.1) Για μεγαλύτερη σαφήνεια, κανένας κοινωνικός λειτουργός, ψυχολόγος, ψυχίατρος, θεραπευτής, ιατρός, νοσηλευτής ή άλλος επαγγελματίας υγείας δεν διαπράττει έγκλημα εάν παρέχει πληροφορίες σε ένα πρόσωπο σχετικά με τη νόμιμη παροχή ιατρικής βοήθειας στον θάνατο.
- **Σημείωση στο περιθώριο: Βάσιμη αλλά εσφαλμένη πεποίθηση**

(6) Για μεγαλύτερη σαφήνεια, η απαλλαγή που ορίζεται σε οποιοσδήποτε από τις παραγράφους (2) έως (5) ισχύει ακόμη και αν το πρόσωπο που επικαλείται την απαλλαγή έχει βάσιμη αλλά εσφαλμένη πεποίθηση σχετικά με οποιοδήποτε γεγονός αποτελεί στοιχείο της απαλλαγής.

- **Σημείωση στο περιθώριο: Ορισμοί**

(7) Στο παρόν άρθρο, οι όροι: **ιατρική βοήθεια στον θάνατο, ιατρός, νοσηλευτής και φαρμακοποιός** έχουν την ίδια σημασία με το άρθρο 241.1.

- R.S., 1985, c. C-46, s. 241
- R.S., 1985, c. 27 (1st Supp.), s. 7
- 2016, c. 3, s. 3

Ιατρική Βοήθεια στον Θάνατο

Σημείωση στο περιθώριο: Ορισμοί

241.1 Οι παρακάτω ορισμοί εφαρμόζονται στο παρόν άρθρο και στα άρθρα 241.2 μέχρι 241.4.

***ιατρική βοήθεια στον θάνατο** είναι*

- **(α)** η χορήγηση από ιατρό ή νοσηλευτή μιας ουσίας σε ένα πρόσωπο, κατόπιν αιτήματός του, που προκαλεί τον θάνατό του· ή
- **(β)** η συνταγογράφηση ή η παροχή από ιατρό ή νοσηλευτή μιας ουσίας σε ένα πρόσωπο, κατόπιν αιτήματός του, ώστε να μπορεί να αυτοχορηγήσει την ουσία και με αυτόν τον τρόπο να προκαλέσει τον θάνατο του. (*aide médicale à mourir*)

***ιατρός** ονομάζεται ένα πρόσωπο που έχει νόμιμο δικαίωμα να ασκεί την ιατρική σύμφωνα με τους νόμους μιας επαρχίας. (*médecin*)*

***νοσηλευτής** ονομάζεται ένας εγγεγραμμένος νοσηλευτής ο οποίος, σύμφωνα με τους νόμους μιας επαρχίας, έχει νόμιμο δικαίωμα να ασκεί το επάγγελμα του νοσηλευτή —ή ισοδύναμο τίτλο— και να κάνει αυτόνομα διαγνώσεις, να παραγγέλνει και να ερμηνεύει διαγνωστικές εξετάσεις, να συνταγογραφεί ουσίες και να θεραπεύει ασθενείς. (*infirmier praticien*)*

***φαρμακοποιός** ονομάζεται ένα πρόσωπο που έχει νόμιμο δικαίωμα να ασκεί τη φαρμακευτική σύμφωνα με τους νόμους μιας επαρχίας. (*pharmacien*)*

- 2016, c. 3, s. 3

4. ΣΧΟΛΙΑ

Το κείμενο που επέλεξα να μεταφράσω για την πτυχιακή μου εργασία αποτελεί απόσπασμα του Ποινικού Κώδικα του Καναδά και αφορά τα εγκλήματα κατά του Προσώπου και της Τιμής. Το μετάφρασμα οφείλει να είναι πιστό στο πρωτότυπο κείμενο και να αποδίδει άριστα τη σημασία του, καθώς πρόκειται για ένα νομικό κείμενο. Πρώτα θα τεθεί η μεταφραστική εντολή, η οποία είναι: να απευθύνεται το

μετάφρασμα σε νομομαθείς αναγνώστες που ενδιαφέρονται να ανατρέξουν στην ελληνική μετάφραση του συγκεκριμένου αποσπάσματος του καναδικού Ποινικού Κώδικα, συνεπώς το μετάφρασμα έχει περιγραφική και όχι κανονιστική λειτουργία. Στόχο έχει να αποτελέσει τεκμήριο του πρωτοτύπου. Σύμφωνα με τη θεωρία του σκοπού (Reiss και Vermeer 1984, Nord 2012: 27) κάθε μετάφραση από μια γλώσσα-πηγή σε μια γλώσσα-στόχο οφείλει να επιτελεί έναν σκοπό. Ο σκοπός του μεταφράσματος ταυτίζεται με την μεταφραστική εντολή.

Το νομικό σύστημα του Καναδά βασίζεται στο αγγλικό και το γαλλικό σύστημα, γι' αυτόν τον λόγο ο Καναδάς περιλαμβάνει ένα συνδυασμό κοινού και αστικού δικαίου. Εξερευνητές και άποικοι μετέφεραν τα συστήματα αυτά στον Καναδά κατά τον 17^ο και 18^ο αιώνα. Μετά τη μάχη του Κεμπέκ το 1759, η χώρα καθιέρωσε το αγγλικό κοινοδίκαιο, εκτός από το Κεμπέκ, το οποίο αποτελεί τη μοναδική επαρχία που διατηρεί το αστικό δίκαιο. Το κοινοδίκαιο πρωτοεμφανίστηκε στην Αγγλία. Οι ρίζες του ανάγονται στον Μεσαίωνα, όταν η Αγγλία ήταν μια φεουδαρχική κοινωνία με σχετικά αδύναμο βασιλιά. Αποτελεί νόμο που δεν καταγράφεται ως νομοθεσία. Το κοινοδίκαιο εξελίχθηκε σε ένα σύστημα κανόνων βασισμένο σε προηγούμενες αποφάσεις. Η νομοθεσία στο κοινοδίκαιο θεμελιώνεται στη νομολογία. Ταυτόχρονα, είναι ευέλικτο. Προσαρμόζεται στις μεταβαλλόμενες συνθήκες, επειδή οι δικαστές μπορούν να ανακοινώσουν νέα νομικά δόγματα ή να αλλάξουν τα παλιά.

Ο Ποινικός Κώδικας του Καναδά θεσπίστηκε ως ομοσπονδιακός νόμος το 1892 από το Κοινοβούλιο του Καναδά, σύμφωνα με το άρθρο 91(27) του Συνταγματικού Νόμου του 1867, το οποίο δίνει στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση την εξουσία να θεσπίζει ποινικούς νόμους στον Καναδά. Περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα εγκλημάτων όπως: δολοφονία, παιδοκτονία κλπ. Καθορίζει το είδος και τον βαθμό της ποινής που μπορεί να επιβληθεί σε κάποιον που έχει καταδικαστεί για κάποιο ποινικό αδίκημα και περιγράφει τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται για τη διερεύνηση και τη δίωξη ενός εγκλήματος. Ο Ποινικός Κώδικας ονομάζεται «κώδικας» επειδή «κωδικοποιεί» το μεγαλύτερο μέρος του ποινικού δικαίου του Καναδά σε ένα μέρος. Με νομικούς όρους, «κωδικοποίηση» είναι η διαδικασία συλλογής και επαναδιατύπωσης του νόμου σε ορισμένους τομείς, συνήθως ανά θέμα, σχηματίζοντας έναν νομικό κώδικα όπως ένα βιβλίο. Ο Ποινικός Κώδικας είναι επίσης γνωστός με τον επίσημο, μακρύτερο τίτλο του: «Μια πράξη νομοθετικού περιεχομένου που σέβεται το Ποινικό Δίκαιο» (An Act respecting the Criminal Law/ French: Loi concernant le droit criminel).

Αν και ο Ποινικός Κώδικας περιλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του ποινικού δικαίου στον Καναδά, δεν το περιέχει όλο. Υπάρχουν άλλοι ομοσπονδιακοί νόμοι που περιέχουν επίσης ποινικό δίκαιο, αλλά δεν αποτελούν μέρος του Ποινικού Κώδικα. Το ποινικό δίκαιο υπόκειται στην κουλτούρα της κάθε χώρας και είναι προϊόν του πολιτισμού της. Αντανακλά τις αξίες της και καθορίζει τι θεωρείται αξιόποιο ή νομικά αποδεκτό. Αποτελεί κλάδο του νομικού συστήματος που στόχο έχει την αναγνώριση, την καταδίκη και την τιμωρία των εγκλημάτων. Η ερμηνεία και η εφαρμογή του ποινικού δικαίου απαιτούν ακρίβεια και εξειδικευμένη γνώση των νομικών αρχών και συστημάτων. Ως ένας τομέας του δικαίου που ρυθμίζει τον τρόπο άσκησης της ποινικής εξουσίας, έχει κυρίως δημόσιο χαρακτήρα και βασικό στόχο την υπεράσπιση του δημοσίου συμφέροντος. Το ποινικό δίκαιο υπάρχει για να συμβάλλει στη

διατήρηση της δημόσιας ασφάλειας, ειρήνης και τάξης στην κοινωνία. Στον Καναδά, η ευθύνη για την ποινική δικαιοσύνη μοιράζεται μεταξύ της ομοσπονδιακής κυβέρνησης και των επαρχιακών και περιφερειακών κυβερνήσεων. Το σύνταγμα του Καναδά δίνει στο ομοσπονδιακό Κοινοβούλιο την εξουσία να θεσπίζει ποινικούς νόμους και ως εκ τούτου, το ποινικό δίκαιο εφαρμόζεται σε ολόκληρη τη χώρα. Ενώ ο Ποινικός Κώδικας θεσπίστηκε ως νόμος πριν από περισσότερα από εκατό χρόνια, ενημερώνεται τακτικά, για να αντικατοπτρίζει τις αλλαγές που συμβαίνουν στην κοινωνία και για να βελτιώνεται η καναδική ποινική διαδικασία.

Ξεκίνησα τη διαδικασία μετάφρασης του κειμένου εντοπίζοντας τους νομικούς όρους καθώς πρόκειται για ένα ειδικό κείμενο με νομική ορολογία. Αφού τους εντόπισα, αναζήτησα την απόδοσή τους πρώτα σε μονόγλωσσα καναδικά νομικά λεξικά ώστε να κατανοήσω τη σημασία τους και μετά σε διάφορα ηλεκτρονικά και έντυπα ελληνικά λεξικά. Κυρίως βασίστηκα στο λεξικό «Σταμέλος, Χ., & Χατζημανώλη, Δ. 2011. Αγγλο-Ελληνικό/Ελληνο-Αγγλικό Λεξικό Νομικών Όρων. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη», το οποίο αποτέλεσε την κυριότερη πηγή εύρεσης των νομικών όρων του κειμένου. Όταν έβρισκα την ελληνική απόδοση, την επιβεβαίωνα στο μονόγλωσσο ελληνικό λεξικό «Διαδικτυακό Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη» για να διαπιστώσω αν αποδίδει ορθά το νόημα του πρωτότυπου όρου. Διαπίστωσα ότι η γνώση της ξένης γλώσσας δεν αρκεί. Η νομική μετάφραση προϋποθέτει και άριστη γνώση και χρήση της μητρικής γλώσσας, στην συγκεκριμένη περίπτωση της ελληνικής, καθώς μια λέξη που χρησιμοποιούμε οι φυσικοί ομιλητές με ομαλότητα και από συνήθεια δεν σημαίνει απαραίτητα ότι χρησιμοποιείται με την ορθή της σημασία. Σε ένα νομικό κείμενο οφείλει ο συγγραφέας και κατά συνέπεια ο μεταφραστής να χρησιμοποιεί όχι μόνο την ορθή ορολογία, αλλά και την κατάλληλη φρασεολογία, ώστε να υπάρχει σαφήνεια και ο αναγνώστης να καταλαβαίνει ακριβώς το περιεχόμενο του νόμου. Εδώ λοιπόν καλείται ο μεταφραστής να μεταφράσει εντός συγκεκριμένων και αυστηρών ορίων, χωρίς την ελευθερία που προσφέρουν άλλα είδη μετάφρασης.

Η νομική μετάφραση αποτελεί την απόλυτη γλωσσική πρόκληση που συνδυάζει την εφευρετικότητα της λογοτεχνικής μετάφρασης με την ορολογική ακρίβεια της τεχνικής μετάφρασης (Harvey 2002: 177). Συνεπώς, η νομική μετάφραση συνιστά τεχνική μετάφραση. Κινείται στο φάσμα της ειδικής έως της υψηλά εξειδικευμένης μετάφρασης, καθώς ακόμα και τα κείμενα «γενικής μετάφρασης» συχνά περιλαμβάνουν στοιχεία νομικής μετάφρασης [Kerby στο Jean-Claude GÉMAR 1998: 1, όπως αναφέρεται στην Κοκκινίδου (2017: 2)]. Είναι ένα σύνθετο και ειδικό είδος γλωσσικής διαμεσολάβησης μεταξύ διαφορετικών γλωσσών και πολιτισμών και κυρίως γλωσσικών νομικών συστημάτων. Απαιτεί δεξιότητες, γνώσεις και εμπειρία από την πλευρά του μεταφραστή. Προϋποθέτει πολύ καλή γνώση των νομικών συστημάτων της χώρας αφετηρίας και της χώρας άφιξης, και προφανώς άριστη γνώση των δύο γλωσσών. Ένας νομικός μεταφραστής φέρει τεράστια ευθύνη ιδίως όταν μεταφράζει κανονιστικά νομικά κείμενα, τα οποία επιτελούν τον ίδιο σκοπό με τα πρωτότυπα κείμενα. Γι' αυτόν τον λόγο, οι νομικοί μεταφραστές είτε έχουν σπουδές στη νομική είτε συνεργάζονται με επαγγελματίες του είδους για να παρέχουν άριστη εξυπηρέτηση και ορθή απόδοση της ορολογίας.

Οι δυσκολίες της νομικής μετάφρασης περιλαμβάνουν την αδυναμία απόδοσης νομικών όρων στη γλώσσα-στόχο που πηγάζει πρωτίστως από την ασυμμετρία των νομικών συστημάτων των διαφορετικών χωρών και την πολυπλοκότητα των κειμένων. Ένα μεταφραστικό ζήτημα που αντιμετώπισα στο πλαίσιο της απουσίας αντίστοιχων εννοιών μεταξύ των νομικών συστημάτων είναι η απόδοση τη σύμφρασης «medical assistance in dying = ιατρική βοήθεια στον θάνατο». Στον Καναδά, ο όρος «ιατρική βοήθεια στον θάνατο» περιλαμβάνει τόσο την υποβοηθούμενη αυτοκτονία, ο ασθενής δηλαδή αυτοχορηγεί μια ουσία, όσο και την ευθανασία, όπου ο ιατρός ή νοσηλευτής, χορηγεί την ουσία (Julia Nicol & Marlisa Tiedemann 2015: 3). Για αυτόν τον λόγο χρησιμοποίησα τη μεταφραστική στρατηγική της κατά λέξη μετάφρασης και δεν χρησιμοποίησα τον όρο «ευθανασία = euthanasia». Επίσης, ανακύπτουν και προκλήσεις που αφορούν καθεαυτή τη γλώσσα. Υπάρχουν δομικές και σημασιολογικές διαφορές μεταξύ γλωσσών γενικά και μεταξύ νομικών γλωσσών ειδικότερα. Η νομική γλώσσα αποτελεί πρόκληση γιατί είναι ειδική και τεχνική. Στον τομέα του δικαίου, οι νομικοί όροι και έννοιες πρέπει να μεταφράζονται με ακρίβεια και σαφήνεια. Οφείλουν να αντιστοιχούν στη σωστή νομική έννοια του πρωτοτύπου. Ένα χαρακτηριστικό της νομικής γλώσσας αποτελεί η συχνή χρήση λατινικών λέξεων και φράσεων, όπως η λατινική αντωνυμία «idem: αυτό, ίδιο», που περιέχεται στο κείμενο-πηγή και τη διατήρησα πρωτότυπη στο κείμενο-στόχο. Η λατινική γλώσσα αποτελεί τη *lingua franca* των νομικών και της διεθνούς νομικής επιστήμης, καθώς το ρωμαϊκό δίκαιο αποτέλεσε τον πυρήνα του σύγχρονου δικαίου.

Επίσης, ορισμένοι νομικοί όροι έχουν πολλαπλές αποδόσεις, άρα αντιμετωπίζει ο μεταφραστής τη δυσκολία της πολυσημίας, π.χ. ο όρος «accessory» αποδίδεται στην ελληνική γλώσσα ως «εξάρτημα, βοήθημα» αλλά σε νομικό πλαίσιο ως «συνεργός». Άλλη μια σημαντική δυσκολία που αξίζει να σημειωθεί είναι οι διαφορές της αγγλικής γλώσσας μεταξύ αγγλόφωνων χωρών. Ένας μεταφραστής οφείλει να γνωρίζει εις βάθος το πολιτισμικό πλαίσιο των χωρών των γλωσσών εργασίας του, καθώς οι ίδιες λέξεις αποκτούν διαφορετική σημασία ανά χώρα, για παράδειγμα η λέξη «offence» στο πλαίσιο του καναδικού κοινοδικαίου μεταφράζεται ως «έγκλημα» και όχι «αδίκημα». Ακόμη, ο όρος «indictable offence» έχει στο καναδικό πλαίσιο την ίδια σημασία με τον αμερικανικό όρο «felony» και τον απέδωσα με τον λειτουργικά ισοδύναμο ελληνικό όρο «κακούργημα».

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα που αφορά ορισμένα εγκλήματα κατά του Προσώπου και της Τιμής αντιμετώπισα δυσκολία απόδοσης των βασικών όρων των εγκλημάτων προς την ελληνική γλώσσα. Στα αγγλικά οι όροι: homicide, murder και manslaughter, αποδίδονται στο λεξικό ως συνώνυμα για την ανθρωποκτονία. Ωστόσο, αναλόγως τη χώρα (Αγγλία, Καναδάς, ΗΠΑ κλπ.) όπου χρησιμοποιούνται και το νομικό πλαίσιο αποκτούν διαφορετική χροιά. Ως ανθρωποκτονία απέδωσα τον όρο «homicide», το «murder» ως «δολοφονία» και το «manslaughter» ως «ανθρωποκτονία εκ προθέσεως με ελαφρυντικά». Η ανθρωποκτονία σε ήρεμη ψυχική κατάσταση (δολοφονία) είναι συνδεδεμένη με τον προμελετημένο δόλο και η ανθρωποκτονία σε βρασμό ψυχικής ορμής με τον απρομελέτητο δόλο. Συνεπώς ο όρος manslaughter αποδίδεται ως «ανθρωποκτονία με ελαφρυντικά» γιατί διαφέρει από τον όρο homicide. Η ανθρωποκτονία με ελαφρυντικά είναι ανθρωποκτονία που διαπράχθηκε χωρίς την πρόθεση να προκαλέσει θάνατο, ωστόσο ίσως υπήρχε πρόθεση να προκαλέσει

σωματική βλάβη. Για αυτόν τον λόγο δεν χρησιμοποίησα την απόδοση «ανθρωποκτονία εξ αμελείας». Όσον αφορά τη σύμφραση «culpable homicide», κατέληξα στην απόδοση αξιόποινη ανθρωποκτονία (αντί ένοχη ή υπαίτια ανθρωποκτονία) καθώς θεωρώ ότι αποδίδει καλύτερα τη σημασία της σύμφρασης. Στο καναδικό ποινικό δίκαιο υπάρχει διάκριση μεταξύ culpable και non-culpable homicide. Η διάκριση στην ουσία αφορά την ποινή που επιβάλλεται όταν πρόκειται για ανθρωποκτονία από πρόθεση, καθώς η αξιόποινη ανθρωποκτονία αποτελεί ποινικό αδίκημα. Αντίθετα, όταν η ανθρωποκτονία είναι αποτέλεσμα άμυνας ή ατυχήματος δεν αποτελεί ποινικό αδίκημα. Στο πρωτότυπο κείμενο υπάρχουν κάτω από κάθε άρθρο του νόμου παρενθέσεις (π.χ R.S., c. C-34, s. 207). Αποφάσισα να τις διατηρήσω πρωτότυπες στην μετάφραση μου για να μπορεί να ανατρέξει ο αναγνώστης στο άρθρο του νόμου και να το διαβάσει από το πρωτότυπο αγγλικό κείμενο.

Άλλη μια πρόκληση που αντιμετωπίζει ένας νομικός μεταφραστής είναι η υπερβολική τεχνικότητα της νομικής γλώσσας και η δυσκολία κατανόησής της. Η σύνταξη των νομικών κειμένων συνήθως είναι απρόσωπη με περίπλοκες και μακροσκελείς περιόδους, όπως στο κείμενο-πηγή (π.χ. «Notwithstanding anything in this section, a person does not commit homicide within the meaning of this Act by reason only that he causes the death of a human being by procuring, by false evidence, the conviction and death of that human being by sentence of the law») με αρκετές επαναλήψεις. Στο κείμενο-στόχο διατήρησα τις επαναλήψεις χρησιμοποιώντας τις ίδιες αποδόσεις για τους ίδιους όρους ώστε να μην υπάρχει ενδεχόμενο ασάφειας (πχ marginal note = σημείωση στο περιθώριο. Ακόμη και στην περίπτωση ολόκληρων προτάσεων που επαναλαμβάνονται στο πρωτότυπο κείμενο, διατήρησα την ίδια απόδοση στο κείμενο-στόχο (π.χ. «Irrespective of whether a murder is planned and deliberate on the part of any person» = «Ανεξάρτητα από το αν η δολοφονία είναι προσχεδιασμένη και προμελετημένη εκ μέρους οποιουδήποτε προσώπου». Στο κείμενο-πηγή υπάρχουν ορισμένοι αρχαϊσμοί όπως το «prior to». Γενικότερα στα νομικά κείμενα χρησιμοποιούνται λόγιες εκφράσεις και στα ελληνικά εκφράσεις της καθαρεύουσας. Διατήρησα το ύφος του πρωτοτύπου και απέδωσα αυτές τις εκφράσεις με πιο λόγιες ελληνικές εκφράσεις, όπως επίσης διατήρησα τη χρήση της παθητικής φωνής (π.χ. «...when the death is caused by that person... = ...όταν ο θάνατος προκαλείται από αυτό το πρόσωπο...» όπου τονίζεται το υποκείμενο). Τέλος διατήρησα και τον χρόνο (ενεστώτα) του κειμένου-πηγή στο κείμενο-στόχο.

Εν κατακλείδι, στόχος της πτυχιακής μου εργασίας ήταν, μέσα από τη μελέτη του πρωτοτύπου και παράλληλων κειμένων στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, να εντοπίσω τα μεταφραστικά ζητήματα που μου έθεσε το κείμενο-πηγή και να τα διαχειριστώ με τη βοήθεια των μεταφραστικών στρατηγικών. Η παράλληλη βιβλιογραφία στην ελληνική γλώσσα για το καναδικό ποινικό δίκαιο είναι ελλιπής, γι' αυτό βασίστηκα κυρίως στην αγγλική βιβλιογραφία. Ανέτρεξα στον ελληνικό Ποινικό Κώδικα για να εντοπίσω ομοιότητες που θα με βοηθούσαν κατά τη διαδικασία της μετάφρασης. Εντόπισα ορισμένες ομοιότητες μεταξύ των συστημάτων, αλλά κυρίως διαφορές. Προσπάθησα να μεταφέρω τον καναδικό Ποινικό Κώδικα από την αγγλική στην ελληνική γλώσσα και όχι να τον προσαρμόσω με βάση τον ελληνικό Ποινικό Κώδικα. Τα μεταφραστικά ζητήματα που προέκυψαν αφορούν τη νομική γλώσσα και τη δυσκολία απόδοσης της ορολογίας, τις πραγματολογικές διαφορές μεταξύ των

νομικών συστημάτων που υπόκεινται στον πολιτισμό των χωρών, καθώς και τις διαφορές της αγγλικής γλώσσας ανά χώρα. Ο θεσμός του σερίφη, το έγκλημα της δολοφονίας που ταξινομείται σε βαθμούς, η ιατρική βοήθεια στον θάνατο είναι μερικές από τις μεγαλύτερες πραγματολογικές διαφορές μεταξύ των νομικών συστημάτων.

Η δυσκολία της μετάφρασης των νομικών θεσμών έχει σχέση με τη διαφορά των γλωσσών αλλά κυρίως των έννομων τάξεων, ιδικά αν αναλογιστούμε ότι μεταξύ χωρών με το ίδιο νομικό σύστημα και την ίδια γλώσσα (π.χ. ΗΠΑ, Καναδάς, Αγγλία) υπάρχουν σημαντικές διαφορές. Όσον αφορά τη διαχείριση των μεταφραστικών ζητημάτων χρησιμοποίησα λεξικά και έγκυρες πηγές [π.χ. τη διοργανική βάση δεδομένων ορολογίας της ΕΕ (IATE) και συγκεκριμένα την κατηγορία LAW] για την εύρεση λειτουργικών ισοδύναμων των νομικών όρων του πρωτοτύπου. Πραγματοποίησα έρευνα σε πηγές νομοθεσίας και νομολογίας κυρίως στην επίσημη ιστοσελίδα της καναδικής κυβέρνησης. Διατήρησα το ύφος του πρωτοτύπου στο μετάφρασμα χωρίς να το αλλοιώσω και κινήθηκα σε ένα αυστηρό πλαίσιο, όπως επιτάσσει η νομική μετάφραση. Μέσα από αυτή τη διαδικασία της μετάφρασης, κατανόησα ότι αποτελεί επιτακτική ανάγκη να μελετούν οι νομικοί μεταφραστές, δια βίου, τα νομικά συστήματα, καθώς καινούργιες διατάξεις και τροπολογίες δημοσιεύονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Επιπλέον, καθίσταται απαραίτητη η επαφή με τη νομική γλώσσα που είναι ζωντανός οργανισμός και συνεχώς εξελίσσεται.

5. Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνική

Κοκκινίδου Ά. (2017) *Επάγγελμα: νομικός μεταφραστής. Απαιτήσεις, κατάρτιση και προοπτικές ...* Available at:
http://echo.frl.auth.gr/5th_trad_congress/proceedings/Kokkinidou.pdf.

Προβατά Π. (2021) *Η προέλευση του common law και οι διαφορές του με το Ευρωπαϊκό Ηπειρωτικό Δίκαιο* OffLine Post. Available at:
<https://www.offlinepost.gr/2021/04/17/common-law-kai-oi-diafores-tou-me-to-eurypaiko-hpeirwtiko-dikaio/>.

Ξενόγλωσση

Government of Canada, D. of J. (2023) *Canada's system of Justice, Government of Canada, Department of Justice, Electronic Communications*. Available at:
<https://justice.gc.ca/eng/csj-sjc/>.

Government of Canada, D. of J. (2021) *The Criminal Code of Canada, Government of Canada, Department of Justice, Electronic Communications*. Available at:
<https://justice.gc.ca/eng/csj-sjc/ccc/index.html>.

Harvey, M. (2004). What's so special about legal translation? *Meta*, 47(2), 177-185.
Available at: <https://doi.org/10.7202/008007ar>.

Reiß, K. and Vermeer, H. *Towards a General Theory of Translational Action: Skopos Theory Explained*. Translated from the German by Christiane Nord English reviewed by Marina Dudenhöfer. Available at:
<http://traduttologiageneralenz.pbworks.com/w/file/fetch/139448655/Katharina%20Reiss%2C%20Hans%20J%20Vermeer%20-%20Towards%20a%20General%20Theory%20of%20Translational%20Action%20Skopos%20Theor.pdf>.